

UMENIE A KULTÚRA



UMENIE A KULTÚRA - charakteristika vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť poskytuje možnosť na spoznávanie sveta cez univerzálne formy ľudského vyjadrovania. Rozvíja osobnosť žiaka vo všetkých základných oblastiach – kognitívnej, afektívnej a psychomotorickej. Umožňuje prepájanie rôznorodých poznatkov vzdelávania, pričom ich vnútorne ukotvuje prostredníctvom osobnej skúsenosti z tvorivej činnosti a podnetov z oblasti umenia a kultúry.

Významným špecifikom vzdelávacej oblasti je činnostný prístup vytvárajúci priestor na uplatnenie vlastného videnia sveta, pričom sprostredkúva zážitok a umožňuje jeho zdieľanie. Tým sa vytvára priestor pre utváranie vlastnej identity, ako aj vnímanie a oceňovanie rozmanitosti okolo seba. Vzdelávacia oblasť prispieva k formovaniu pozitívneho a rešpektujúceho vzťahu žiakov ku vzdelávaniu, umeniu a kultúre, a tiež k formovaniu ich individuálnych postojov a hodnotových preferencií. Rovnako ich motivuje k celoživotnému záujmu o umelecké a kultúrne dianie.

Vzdelávacia oblasť Umenie a kultúra je reprezentovaná vo všetkých cykloch vyučovacími predmetmi **hudobná výchova, výtvarná výchova**.

Vzájomné prepojenie vyučovacích predmetov hudobná výchova, výtvarná výchova do vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra vytvára synergiu rozvoja umeleckej gramotnosti. **Umelecká gramotnosť je schopnosť vnímať, prijímať, chápať, interpretovať a vyjadrovať sa prostredníctvom rôznych druhov a foriem umenia.** Zahŕňa umelecké spôsobilosti potrebné na autentický vzťah k umeniu. Umelecky gramotní žiaci sú schopní prenášať umelecké spôsobilosti aj do iných vzdelávacích oblastí, prostredí a kontextov. Vnímajú hodnotu umenia pre seba aj spoločnosť.

⇒ V 1. cykle sa umelecká gramotnosť rozvíja prostredníctvom spontánnych expresívnych reakcií na rozmanité podnety a spoznávanie umeleckých výrazových prostriedkov. Žiaci sú postupne uvádzaní do umeleckej gramotnosti objavovaním zákonitostí vzniku a existencie rôznych druhov a foriem umenia, tiež elementárnych podôb produkcie a percepcie.

Časová dotácia vzdelávacích predmetov vo vzdelávacej oblasti				
	1. cyklus			
Hudobná výchova	1. ročník	2. ročník	3. ročník	spolu
Štátny vzdelávací program	1	1	1	3
Školský vzdelávací program	0	0	0	0
Spolu	1	1	1	3

CIELE A KOMPONENTY jednotlivých vyučovacích predmetov

Ciele vyučovacieho predmetu hudobná výchova:

- ⇒ Slobodne prejavovať a uplatňovať umeleckú a hudobnú gramotnosť pri napĺňaní osobných kultúrnych potrieb a životných cieľov.
- ⇒ Uplatňovať základné hudobné spôsobilosti (schopnosti, zručnosti a návyky) v oblasti spevu, hry na hudobných nástrojoch, počúvania hudby, hudobno-pohybového, hudobno-dramatického, verbálneho a vizuálneho vyjadrovania a spájania hudby rôznymi spôsobmi, prístupmi, prejavmi a prezentáciami.
- ⇒ Orientovať sa v hudobnej kultúre minulosti i v jej súčasných podobách, vo svetovej aj slovenskej hudobnej kultúre, hudobnej kultúre etník, národností, malých i veľkých sociálnych skupín.
- ⇒ Komunikovať a hodnotiť rôznorodé hudobné obsahy, využívať ich aj pri vyhodnocovaní hudobných informácií v rôznych životných situáciách.
- ⇒ Hodnotiť, oceňovať a chrániť národné hudobné dedičstvo aj rôzne podoby globálnej kultúry ako súčasť Vlastnej kultúrnej identity.
- ⇒ Oceňovať hudobné dedičstvo iných kultúrnych spoločenstiev.
- ⇒ Interpretovať a aplikovať hudobné pojmy, javy a vzťahy z oblasti teórie hudby aj histórie, ktoré vychádzajú zo znejúcej počúvanej aj produkovanej hudby.
- ⇒ Zodpovedne a bezpečne využívať digitálne technológie a médiá na umeleckú a estetickú hudobnú komunikáciu.
- ⇒ Byť tvorivý, kooperovať, byť empatický, schopný sebareflexie aj zodpovedného konania pri tvorbe, prijímaní, vyjadrovaní a integrácii hudby vo vlastnej komunite aj širšej spoločnosti.



Komponenty vyučovacieho predmetu

- ⇒ Samostatne a tvorivo rozvíjať svoje spôsobilosti v oblasti umenia a vizuálnej kultúry.
- ⇒ Vyjadriť prostredníctvom vizuálneho jazyka svoje myšlienky, predstavy, fantáziu, pocity a vzťahy medzi nimi.
- ⇒ Cieľavedome používať vizuálne médiá, nástroje, techniky a technológie na sebarealizáciu a komunikáciu.
- ⇒ Samostatne kriticky a tvorivo pracovať s vizuálnymi informáciami, rozumieť ich dôležitosť.
- ⇒ Interpretovať podnety z umenia a vizuálnej kultúry a rešpektovať kultúrnu rozmanitosť.
- ⇒ Sebarefektovať, reflektovať, prezentovať a hodnotiť tvorbu v oblasti výtvarného umenia a vizuálnej kultúry.
- ⇒ Zdôvodniť význam realizácie a verejnej prezentácie, sprostredkovania a uchovávanania výsledkov umeleckej tvorby.
- ⇒ Rešpektovať a používať základné princípy etických zásad, autorských práv a licencií.
- ⇒ Vyjadriť súvislosť medzi tvorbou a spoločenským, kultúrnym a historickým kontextom.
- ⇒ Vysvetliť vplyv umenia a kultúry na utváranie hodnôt a postojov jednotlivca a spoločnosti.



Komponenty vyučovacieho predmetu

HUDOBNÁ VÝCHOVA

Východiskom hudobného vzdelávania je aktívny a tvorivý kontakt s hudbou v jej troch základných podobách: počúvanie, tvorba a stvárňovanie, ktoré sú obsiahnuté v 5 komponentoch:

- ⇒ **Komponent spev** predstavuje prirodzený, najjednoduchší a najdostupnejší spôsob aktívnej hudobnej produkcie a sebarealizácie žiaka v škole. Je podmienený zvládnutím elementárnej hlasovej techniky a dodržiavaním zásad hlasovej hygieny. Obsahom speváckych aktivít je tvorivá práca s hlasom, imitovanie zvukov okolitého sveta, hra s hlasom, interpretovanie hlasových modelov a popevkov, reprodukovanie zapamätaných melódií, resp. vytváranie rôznorodých melódií, odpovedí na spievané otázky, spev v primeranej hlasovej polohe imitačne aj podľa nôt (grafickej partitúry, obrázkov, gesta), jednohlasne aj dvojhlasne. Poznanie hudobnej abecedy nie je cieľom, ale len prostriedkom pre postupné samostatné objavovanie, pochopenie a zmocňovanie sa hudby.
- ⇒ **Komponent hra na hudobnom nástroji** predstavuje spoznávanie a produkciu hudby na rôznych hudobných nástrojoch (Orffove hudobné nástroje, vlastnoručne zhotovené a iné elementárne hudobné nástroje, hudobné hračky, ľudové hudobné nástroje, elektronické a virtuálne hudobné nástroje). Cieľom je poznať techniku hrania na ne, experimentovať s ich zvukovou farbou, využívať ich na interpretáciu sprievodov k spevu, interpretáciu samostatných inštrumentálnych miniatúr.
- ⇒ **Komponent počúvanie hudby** predstavuje špecifický proces aktívneho prijímania hudby poslucháčom – žiakom. Zámerom je aktívne (uvedomene) počúvať hudbu rôzneho charakteru, druhov a žánrov, rôznych štýlových období, poznať jej funkcie, identifikovať jej vyjadrovacie prostriedky. Vnímať vplyv hudby na telesné a duševné prežívanie a využívať ju ako jeden z prostriedkov emocionálnej regulácie. Počúvať sprostredkovanú hudobnú produkciu i živú hudobnú produkciu profesionálneho alebo poloprofesionálneho umeleckého výkonu. Pochopiť vzťah medzi hudbou a ostatnými druhmi umenia a kultúrou vôbec. Hodnotiť hudobné artefakty z hľadiska ich funkcií v živote človeka. Vnímať hudbu ako špecifickú výpoveď rozmanitých kultúrnych spoločenskostí.

⇒ **Komponent hudobno-ohybové vyjadrenie hudby** je prejavom poznávania a overovania hudobných zákonitostí, aj prostriedkom komunikácie. Je to spôsob posilňovania a prehľbovania hudobného vnímania a zážitku, ale aj pochopenia štruktúry skladby prostriedkami neverbálnej komunikácie a pohybovej improvizácie, v ktorej je rozhodujúca prirodzenosť a voľnosť pohybu, koordinovanosť a súlad so znejúcou hudbou. Prechádza od spontánnych pohybových reakcií na hudbu, kultivovania a usmerňovania pohybového prejavu, voľného vyjadrenia hudby, imitácie a osvojovania rôznych spôsobov pohybového stvárnenia hudby, až k tvorivému pohybovému sebvýjadreniu a tancu.

⇒ **Komponent hudobno-dramatické vyjadrenie** hudby predstavuje najsyntetickejšiu formu prienikov vyjadrovacích prostriedkov viacerých umení, v ktorých sa integruje hudba so slovnými, pohybovými a výtvarnými prejavmi na princípoch tvorivej dramatiky, hudobného divadla a zážitkového učenia. Využíva tvorivú rytmickú, melodickú, interpretačnú a pohybovú improvizáciu a rôznorodé vlastné vyjadrenie –interpretáciu hudobného diela, piesne, situácie a pod.

Má podoby hudobnodramatickej hry, obrazu či hudobno-dramatického projektu.

Hlavným cieľom 1. cyklu je objavovať zákonitosti vzniku a existencie hudby v jej elementárnych podobách produkcie, počúvania aj vyjadrovania a stvárňovania. Ciele vzdelávania pre 1. cyklus :

- ⇒ Sluchom identifikovať zvuk a tón, hlasom, hrou na tele a hrou na hudobných nástrojoch realizovať základné vlastnosti tónu (výška, sila, farba, dĺžka).
- ⇒ Objavovať možnosti vlastného hlasu, znenia hudobných nástrojov, možnosti spontánneho pohybového a dramatického vyjadrenia hudobných obsahov.
- ⇒ Spievať rôznorodé piesne v skupine, aj s inštrumentálnym sprievodom.
- ⇒ Hrať rytmicko-melodické modely, sprievody, uplatniť ich pri vyjadrení charakteru piesne a hudby.
- ⇒ Identifikovať a aplikovať vyjadrovacie prostriedky hudby pri speve, hre na hudobných nástrojoch, pri počúvaní hudby aj pohybovom a dramatickom vyjadrovaní hudby.
- ⇒ Vyjadriť pocity z počúvanej aj produkovanej hudby verbálne, spontánnym pohybom aj inými umeleckými prostriedkami.
- ⇒ Vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu hlasom, pohybom, rytmickými, melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku.
- ⇒ Spolupracovať pri tvorbe aj stvárňovaní hudby, vyjadriť sa k výsledku vlastnej i skupinovej činnosti.

HUDOBNÁ VÝCHOVA; 1.cyklus; 1.ročník

Komponent	Obsahový štandard	Výkonový štandard - Žiak vie/dokáže:
Spev	⇒ Spievanie hlasových modelov, riekaniek a detských piesní rôzneho druhu a žánru; / autorské-umelé, slovenské ľudové, miestne a regionálne ľudové/ v durových a molových tóninách. ⇒ Rytmizovanie a melodizovanie slov, slovných spojení ⇒ Objavovanie možností vlastného hlasu, imitovanie zvukov okolitého sveta.	⇒ Ovládať na elementárnej úrovni svoj hlas – pievať v primeranej hlasovej polohe (c1 – c2), spamäti ⇒ Na elementárnej úrovni rytmizovať a melodizovať reč ⇒ Experimentovať so znením vlastného hlasu imitáciou zvukov okolitého sveta a pri interpretácii rôznorodých hlasových modelov ⇒ Spievať v kolektíve, so sprievodom hudobného nástroja
Hra na hudobnom nástroji	⇒ Hra na elementárnych hudobných nástrojoch: Orffov inštrumentár, regionálne detské ľudové hudobné nástroje, zvukové hračky, okolité zvukové objekty, prírodný materiál. ⇒ Experimentovanie s farbou znenia hudobného nástroja ⇒ Hra podľa grafickej partitúry	⇒ hrať na hudobnom nástroji v primeranom tempe, technicky správne, sám i v skupine, ⇒ hrať na rytmických aj melodických nástrojoch, na okolitých zvukových objektoch; byť súčasťou spoločnej hry, spolupracovať pri hre ⇒ Experimentovať s farbou znenia hudobného nástroja ⇒ Porozumieť symbolickému notovému zápisu; hrať podľa symbolického notového zápisu
Počúvanie hudby	⇒ Intuitívne počúvanie rôznorodej hudby. ⇒ Vlastnosti tónu— výška, dĺžka, farba, sila. ⇒ Na základe farby zvuku identifikovanie hudobných nástrojov a ľudských hlasov (detský, mužský, ženský). ⇒ Rozlišovanie vokálnej a inštrumentálnej hudby. ⇒ Nachádzanie podobnosti výrazových prostriedkov—tempo, dynamika znejúcej hudby ⇒ Vyjadrenie vlastných pocitov pri počúvaní hudby	⇒ identifikovať zvuk a tón, porovnávať ich vlastnosti, výtvarne a pohybom vyjadriť pocity z počúvanej skladby. ⇒ Identifikovať vyjadrovacie prostriedky hudby.
Hudobno-pohybové vyjadrenie hudby	⇒ Kultivovanie držania tela a formovanie tanečného postoja. ⇒ Osvojovanie si tanečných prvkov (chôdze a behu v metrickej pulzácii, prísunový krok vpred a vzad) ⇒ Využívanie vlastného tela ako rytmického hudobného nástroja (hra na tele). ⇒ Imitovanie pohybu v hudobno-pohybových hrách a tvorba pohybu podľa pokynu.	⇒ Spontánnym a koordinovaným pohybom vyjadriť metrum, tempo a dynamiku počúvanej alebo produkovanej hudby. ⇒ Imitovať pohyb podľa vzoru a tvoriť pohyb podľa pokynu. ⇒ Imitovať základné tanečné prvky, zapamätať si sled tanečných prvkov.
Hudobno-dramatické vyjadrenie hudby	⇒ Dramatické stvárňovanie riekaniek, piesní a fragmentov ľudových hudobno-dramatických hier. ⇒ Uplatňovanie dialogických hier rytmizovaním a melodizovaním textov	⇒ stvárniť obsah, charakter piesne či riekanky, fragmenty ľudových hudobno-pohybových hier prostriedkami hudobnej dramatiky. ⇒ Tvoriť melodické odpovede na spievané či hrané otázky

HUDOBNÁ VÝCHOVA; 1.cyklus; 2.ročník

Komponent	Obsahový štandard	Výkonový štandard - Žiak vie/dokáže:
Spev	⇒ Spievanie hlasových modelov, dialogických hier, detských piesní rôzneho druhu a žánru / autorské-umelé, slovenské ľudové, miestne a regionálne ľudové/ v durových a molových tóninách. Rozvíjanie elementárnych speváckych návykov spevu legato, v primeranej dynamike a v primeranom tempe, zjednotenie spoločného spevu. ⇒ Rytmizovanie a melodizovanie slov, slovných spojení, tvorenie rytmických útvarov, smerovanie k uvedomovaniu si melodických postupov a ich zachyteniu gestom ruky, graficky alebo pomocou predmetov. ⇒ Pri praktických činnostiach osvojovanie si hudobnej abecedy a rytmických hodnôt—štvrt'ová a osminová nota a pomlčka, ich kombinácie, tónový priestor v dur: 5.-3.; 5.-6.-5.-3. ⇒ Rolové spevanie, vytváranie rôznorodých melódii podľa fantázie	⇒ Ovládať na elementárnej úrovni svoj hlas – spievať primerane po melodickej, rytmickej stránke, primeranej hlasovej polohe (c1 – c2), spamäti ⇒ Prirodzene uplatňovať elementárnu hlasovú techniku a zásady hlasovej hygieny v reči i speve ⇒ rytmičovať a melodizovať reč v rámci určeného tónového priestoru durovej stupnice, ⇒ Spievať aj v menšej skupine a capella i so sprievodom hud. nástroja, udržať melodickú líniu ⇒ Uplatňovať individuálne hlasové dispozície pri improvizácii a tvorivých hrách s hlasom, pri rolovom spievaní
Hra na hudobnom nástroji	⇒ Hra na elementárnych hudobných nástrojoch: Orffov inštrumentár, regionálne detské ľudové hudobné nástroje, zvukové hračky, okolité zvukové objekty, prírodný materiál. ⇒ Hra podľa notového zápisu, hra sprievodov k piesňam, riekankám a tancom. ⇒ Vytváranie elementárnych hudobných a zvukových miniatúr vychádzajúcich z rytmickej štruktúry slova, slovných spojení a rýmovačiek v tónovom priestore pentatoniky (5.-3.; 5.-6.-5.-3.)	⇒ hrať na hudobnom nástroji v primeranom tempe, technicky správne, sám i v skupine, podľa gesta učiteľa, ⇒ hrať na rytmických aj melodických nástrojoch, na zhotovených vlastných elementárnych hudobných nástrojoch, ⇒ Vytvárať rytmické a melodické miniatúry; hrať elementárne hudobné sprievody k piesňam ⇒ Spoznať hudobné symboly—notové písmo. ⇒ Prijívať svoju pozíciu a dodržiavať pokyny pri hre na elementárne hudobné nástroje.

HUDOBNÁ VÝCHOVA; 1.cyklus; 2.ročník

Komponent	Obsahový štandard	Výkonový štandard - Žiak vie/dokáže:
Počúvanie hudby	⇒ Zámerné počúvanie rôznorodej hudby. ⇒ Identifikovanie vlastností tónu produkovanej aj počúvanej hudby (výška, dĺžka, sila, farba). ⇒ Nachádzanie totožnosti, podobnosti a kontrastu výrazových prostriedkov (rytmus, tempo, dynamika) a hudobnej formy znejúcej hudby. ⇒ Na základe farby zvuku identifikovanie vybraných znejúcich klasických aj ľudových hudobných nástrojov a ľudských hlasov (detský, ženský, mužský)	⇒ Identifikovať zvuk a tón, identifikovať a porovnávať ich vlastnosti ⇒ charakterizovať základné výrazové prostriedky hudby a ich vlastnosti, ⇒ Výtvarne a pohybom vyjadriť emocionálny aspekt a mimohudobný obsah z počúvanej skladby.
Hudobno-pohybové vyjadrenie hudby	⇒ Kultivovanie držania tela a formovanie tanečného postoja pri vyjadrovaní a stvárňovaní hudby. ⇒ Imitovanie pohybu v hudobno-pohybových hrách. ⇒ Osvojovanie si tanečných prvkov (chôdze a behu v metrickej pulzácii, prísunový krok vpred a vzad, do strán v pérovaní, valaský skok	⇒ Koordinovaným pohybom vyjadriť charakter, tempo, metrum, rytmus a dynamiku počúvanej alebo produkovanej hudby ⇒ Imitovať pohyb v hudobno-pohybových hrách. ⇒ Uplatniť základné tanečné prvky a sled tanečných pohybov v tanci vo dvojici.
Hudobno-dramatické vyjadrenie hudby	⇒ Dramatické stvárňovanie básní a rozprávok, ľudových hudobno-pohybových hier ⇒ Uplatňovanie dialogických hier, rytmizovaných alebo melodizovaných textov, zvukomalby, mimiky, gest ⇒ využívanie pohybovej improvizácie v dramatických obrázkoch alebo príbehoch.	⇒ stvárniť obsah, charakter piesne, básne a rozprávky prostriedkami hudobnej dramatiky. ⇒ tvoriť zvukomalbu k rôznym príbehom a situáciám ⇒ tvoriť melódie, odpovede na spievané či hrané otázky ⇒ Pohybom a hlasom vyjadriť dej, náladu a charakteristiku vybratého mimohudobného obsahu alebo literárnej predlohy.

Hudobná výchova 1.cyklus, 3.ročník

Komponent	Obsahový štandard	Výkonový štandard - Žiak vie/dokáže:
Spev	⇒ Spievanie detských piesní rôzneho druhu a žánru / autorské-umelé, slovenské ľudové, miestne a regionálne ľudové/ v durových a molových tóninách. ⇒ Pri praktických činnostiach osvojovanie si hudobnej abecedy a rytmických hodnôt: polová nota a pomlčka, ich rôzno kombinácie, príslušné rytmické slabiky, 2/4, 3/4 takt, tónový priestor v dur: 5.-3.-1. a 5.-4.-3.-2.-1. stupňa durovej stupnice C-dur; príslušné solmizačné slabiky, ľubovoľné gestá znázorňujúce výšku tónu a postup melódie alebo fonogestika. ⇒ Rolové spevanie vytváranie rôznorodých melódií podľa fantázie, dotváranie príbehov prostredníctvom zvukomaľby hlasom.	⇒ Ovládať svoj hlas—spievať v primerane po melodickej, rytmickej aj výrazovej stránke, v primeranej hlasovej polohe ⇒ Prirodzene uplatňovať elementárnu hlasovú techniku, udržať melodickú líniu a reagovať na taktovacie gestá učiteľa ⇒ Rytmizovať a melodizovať reč v rámci určeného tónového priestoru durovej stupnice ⇒ Uplatňovať individuálne hlasové dispozície pri tvorivom dotváraní príbehov a situácií, experimentovať so znením vlastného hlasu pri hudobno-dramatickom stvárnení básní, riekaniak a príbehov.
Hra na hudobnom nástroji	⇒ Hra na vlastnoručne vyrobených hudobných - prírodný materiál, Orffov inštrumentár ⇒ Hra podľa grafickej partitúry aj z notového zápisu: osminové, štvrtkové hodnoty, hra sprievodov k piesňam, riekankám aj tancom. ⇒ Vytváranie predohier, medzihier, dohier. ⇒ Vytváranie elementárnych hudobných a zvukových miniatúr, vychádzajúcich z rytmickej štruktúry slova, slovných spojení, rýmovačiek.	⇒ Hrať na technicky správne na rytmických aj melodických hudobných nástrojoch podľa pokynov učiteľa ⇒ vytvárať rytmické a melodické miniatúry, hrať elementárne hudobné sprievody, ⇒ Experimentovať s farbou znenia hudobného nástroja a zvukomalebne vyjadriť mimohudobný obsah (napr. pocity, predstavy, náladu, charakter postavy), ⇒ Porozumieť notovému zápisu a hrať podľa neho. ⇒ Spolupracovať pri vytváraní hudobných sprievodov, rešpektovať tvorivé nápady spolužiakov pri vytváraní hudobných sprievodov a hre.

Počúvanie hudby	⇒ Zámerné a aktívne počúvanie rôznorodej hudby. ⇒ Nachádzanie totožnosti, podobnosti a kontrastu výrazových prostriedkov (melódia, rytmus, tempo, dynamika) a hudobnej formy znejúcej hudby. ⇒ Na základe farby zvuku identifikovanie vybraných znejúcich klasických aj ľudových hudobných nástrojov a ľudských hlasov (detský, mužský, ženský). ⇒ Objavovanie mimohudobného obsahu a námetu skladby, verbálne a iné vyjadrenie fantazijných predstáv a vlastných pocitov pri počúvaní hudby.	⇒ charakterizovať základné výrazové prostriedky hudby a ich vlastnosti, základnú štruktúru a hudobnú formu ⇒ verbálne, výtvarne, pohybom vyjadriť charakter, emocionálny aspekt, mimohudobný obsah a pocity z počúvanej skladby.
Hudobno-pohybové vyjadrenie hudby	⇒ Uplatňovanie prirodzeného tanečného pohybu, tanečných prvkov v jednoduchých tanečných choreografiách. ⇒ Imitovanie pohybu v hudobno—pohybových hrách a hrách so spevom. ⇒ Umocňovanie hudobného vnímania a zážitku pohybovou interpretáciou hudby.	⇒ spontánnym a koordinovaným pohybom vyjadriť charakter, formu, tempo, metrum, rytmus a dynamiku počúvanej alebo produkovanej hudby ⇒ Imitovať pohyb v hudobno—pohybových hrách a hrách so spevom. ⇒ Tancovať vo dvojici alebo v skupine, uplatniť sled tanečných pohybov v jednoduchej choreografii pri tanci v skupine. ⇒ uplatniť základné tanečné prvky, zapamätať si sled tanečných pohybov v jednoduchej choreografii, tancovať vo dvojici, prípadne v skupine.

METÓDY A FORMY – STRATÉGIE VYUČOVANIA

Vo vyučovaní hudobnej výchovy budeme využívať tieto organizačné formy a metódy:

- skupinové, projektové, diferencované vyučovanie; návštevu hudobných podujatí, besedy, využívanie rozhlasu a televízie,
- zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy, metódu pozorovania, problémovú metódu, projektovú metódu, dialóg a diskusiu, metódy hrania rolí;
- špecifické metódy: vokálno-intonačnú metódu s použitím relatívnej solmizácie, imitačnú a kombinovanú metódu osvojovania piesní, riadené objavovanie hudby, informačno-receptívnu metódu, improvizáciu.

UČEBNÉ ZDROJE

1. ročník

Mgr. Daniela Taylor, Ph.D., PhDr. Božena Küfhaberová, Ph.D., Mgr. et Mgr. art. Martina Procházková, Ph.D., PaedDr. Jana Hudáková, Ph.D., Mgr. Jana Sedlická, Dis art.: Hravá hudobná výchova pre 1.ročník, pracovná učebnica, TAKTIK

KOPINOVÁ, Ľ. - RUŽIČKOVÁ, T. - DAMBORÁKOVÁ, V. *Hudobná výchova pre 1. ročník základných škôl*; SPN, Bratislava.

KOPINOVÁ, Ľ. - FELIX, B. *Metodická príručka k učebnici hudobná výchova pre 1. ročník základných škôl*. 1. vydanie. Bratislava : SPN Bratislava, 2002.

TICHÁ, A: *Učíme děti zpívat*. Portál, 2005

KULHÁNKOVÁ, E. *Hudebně- pohybová výchova*. Praha : Portál, 2007.

Zborníky ľudových piesní

2. ročník

LANGSTEINOVÁ, E. - FELIX, B. 2019. *Hudobná výchova pre 2. ročník základných škôl*. SPN, Bratislava.

LANGSTEINOVÁ, E. - FELIX, B. 2000. *Metodická príručka k učebnici hudobná výchova pre 2. ročník základných škôl*. 1. vydanie. Bratislava : SPN Bratislava, 2000. ISBN 80-08-02979-X

ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk. 2001. *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. 2. vydanie. Praha : Portál, 2001.

ISBN 80-7178-557-1

3. ročník

LANGSTEINOVÁ, E. - FELIX, B. 2019. *Hudobná výchova pre 2. ročník základných škôl*. SPN, Bratislava

Zborníky ľudových piesní

Hodnotenie predmetu

Vyučovací predmet hudobná výchova budeme vo všetkých ročníkoch klasifikovať známkou.

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Štruktúru vyučovacieho predmetu výtvarná výchova tvoria 3 komponenty:

- ✓ **Komponent komunikácia** je zameraný na spoznávanie a používanie jednotlivých výtvarných vyjadrovacích prvkov (bod, línia, farba, tvar, škvrna, priestor, plocha, objem, textúra, svetlo, záber) a kompozičných princípov (rovnováha, pohyb, rytmus, symetria, dôraz, kontrast, jednota, variácie/rozmanitosť, proporcie, sekvencia, čas), prostredníctvom ktorých žiak vyjadruje svoje predstavy, fantáziu, myšlienky, skúsenosti a pocity. Oboznamovanie sa s nimi prebieha prostredníctvom vlastnej tvorby žiaka, ale aj skúmaním a analyzovaním tvorby iných. Dôležitou súčasťou komponentu komunikácia je osvojovanie si tvorivých postupov a ich kombinácií, techník (napr. kresby, maľby, grafiky a priestorového vytvárania), návykov potrebných pre prácu s nástrojmi, materiálmi, médiami a technológiami, vrátane experimentovania s nimi. Neoddeliteľnou súčasťou tohto komponentu je tiež overenie komunikačných účinkov na prijímateľa, získanie spätnej väzby na proces a výsledky tvorby aj rozvoj interpretačnej zložky. Jednotlivé obsahy a výkony gradujú spôsobilosti žiaka od spoznávania výtvarného jazyka po jeho cieľavedomé používanie.
- ✓ **Komponent umenie a vizuálna kultúra** zabezpečuje, aby sa žiak prostredníctvom tvorivej interpretácie dokázal orientovať vo svete umenia, ako aj prepájať ho s každodenným životom. Komponent pracuje s celou škálou podnetov výtvarného umenia ako je maľba, kresba, grafika, socha, objekt, inštalácia, fotografia, multimé diá, performancia, tiež architektúra, urbanizmus, dizajn, aplikované umenie, film, scénografia. Zahŕňa tiež ľudové umenie, umenie subkultúr, minorít, Art Brut a pod. Pestrosť podnetov z diel slovenských umelcov a umelkýň, ako aj zahraničných – európskych a mimoeurópskych vedie k vnímaniu rozmanitosti umeleckých prejavov. Tradičné a elektronické podnety z vizuálnej kultúry (napr. reklama, svet značiek, piktogramov, bannerov, billboardov) spájajú komponent s aktuálnym spoločenským prostredím. Vytvára sa tým priestor na rozvoj spôsobilosti kriticky čítať obrazy, tiež schopnosti odhaľovať deepfake, ako aj rôzne formy manipulácie. Komponent dáva priestor aj možnosti neformálneho vzdelávania formou návštevy galérií, múzeí, v prípade možnosti divadla a iných inštitúcií, ako aj absolvovaním ich vzdelávacích aktivít. Aktívne osvojovanie najrozmanitejších kultúrnych a umeleckých hodnôt vedie žiaka k ich rešpektovaniu a oceňovaniu. Rovnako ho motivuje k celoživotnému záujmu o umelecké a kultúrne dianie.
- ✓ **Komponent osobnosť** upriamuje pozornosť na sociálny a osobnostný rozvoj žiaka. Na dosahovanie cieľov a plnenie výkonových štandardov využíva obsahy aj z iných komponentov, pretože oblasť postojov, hodnôt, emócií a pocitov nie je možné oddeľovať od samotnej tvorby, komunikácie, ani od vnímania a interpretovania podnetov z umenia a vizuálnej kultúry. Prostredníctvom tvorby – uplatňovaním subjektivity, vyjadrením emócií a pocitov, reflexiou tvorby, ako aj schopnosťou prezentovať jej výsledky, sa rozvíjajú aj mäkké zručnosti žiaka a nachádzajú odpovede na otázky svojej osobnostnej i skupinovej identity.

Pri výtvarných projektoch sa učí definovať vlastné ciele a hľadať vhodné stratégie na ich dosiahnutie. Rozvíja sa jeho schopnosť plánovať, organizovať, realizovať a hodnotiť. Prepojením mentálnych operácií (predstavy, fantázie, nápady) s objavovaním ich formálneho vyjadrenia (obrazom, tvarom) a technickou realizáciou (tvorba artefaktu) sa rozvíja tvorivosť a komplexnosť vyjadrovania. Dôraz na vlastné riešenia žiaka rozvíja autentickosť osobnosti.

Hlavným cieľom 1. cyklu je, v nadväznosti na detský výtvarný prejav, aby si žiak osvojil základné výtvarné vyjadrovacie prostriedky a prvky výtvarného jazyka. Spolu so získavaním skúseností s nástrojmi, materiálmi a technológiami sa žiak učí vyjadrovať vlastné predstavy, fantázie, myšlienky, skúsenosti, pocity a emócie.

Prostredníctvom tvorby a umenia spoznáva okolitý svet a rozvíja sa jeho zmyslová citlivosť, zručnosti a sebazpoznanie. Spracovávaním podnetov z umenia, tradičného ľudového umenia a vizuálnej kultúry sa učí vnímať rozmanitosť prejavov myslenia, videnia a cítenia ľudí.

Ciele vzdelávania pre 1. cyklus:

- ✓ Rozpoznať výtvarné vyjadrovacie prostriedky, porovnať a triediť ich na základe skúsenosti, zážitkov a predstáv, následne ich využiť pri uplatňovaní základných kompozičných princípov.
- ✓ Prostredníctvom výtvarných vyjadrovacích prostriedkov a ich kombináciou vyjadriť vlastné predstavy, fantáziu, myšlienky, skúsenosti, pocity a emócie.
- ✓ Pri tvorivej činnosti primerane použiť nástroje, materiály, technológie, médiá a postupy.
- ✓ Experimentovať s nástrojmi a materiálmi.
- ✓ Tvorivo interpretovať umelecké diela a podnety z umenia a vizuálnej kultúry.
- ✓ Poznať úlohu múzeí a galérií.
- ✓ Výtvarne reagovať na rozdielne pocity a emócie.
- ✓ Reflektovať proces tvorby a jej výsledky, rešpektovať prácu druhých a rozmanitosť myslenia, videnia a cítenia.

Časová dotácia vzdelávacích predmetov vo vzdelávacej oblasti				
	1. cyklus			
Výtvarná výchova	1. ročník	2. ročník	3.ročník	spolu
Štátny vzdelávací program	1	1	1	3
Školský vzdelávací program	0	0	0	0
Spolu	1	1	1	3

VÝTVARNÁ VÝCHOVA; 1.cyklus; 1. ročník

Komponent	Obsahový štandard	Výkonový štandard - Žiak vie/dokáže:
Komunikácia	⇒ vyjadrovacie prvky: línia, škvrna, plošné a geometrické tvary, farba a ich možné podoby v umení vo vizuálnej kultúre; ⇒ kreslenie obrysu, výtvarné hry s líniou a kresliarskymi nástrojmi ⇒ línia (charakter a výraz, jednoduchá šrafúra - tieňovanie); ⇒ plocha (formát, rôzny tvar plochy, rôzny povrch); ⇒ mierka (väčšie – menšie, blízke – vzdialené); ⇒ tvorenie škvŕn a objavovanie ich tvaru, maľovanie s vodovou farbou a temperou ⇒ tradičné a netradičné kresliarske postupy a nástroje (ich rôznorodé stopy); ⇒ základy keramickej tvorby, modelovanie z hliny; ⇒ Land art—tvorba priestorovej práce na školskom dvore,	⇒ rozlíšiť, popísať a pri tvorivých činnostiach použiť výtvarné vyjadrovacie prvky: farbu, líniu, plošné aj priestorové geometrické tvary; ⇒ rozlíšiť výtvarné médiá: kresba, maľba, grafika; ⇒ tvorbou vyjadriť svoje myšlienky a fantáziu; ⇒ pomenovať a použiť nástroje a základné postupy techniky kresby; ⇒ miešať farby, pomenovať tóny základných farieb, rozlíšiť vybrané kompozičné princípy. ⇒ pomenovať charakteristické vlastnosti vybraných kompozičných princíпов. ⇒ vytvoriť priestorové objekty osvojovaním si techník modelovania, lepenia, zväzovania, skladania; ⇒ vytvoriť jednoduché plošné a priestorové objekty z hliny; ⇒ hravo experimentovať s prírodným materiálom v exteriéry; vytvoriť stopy
Umenie a vizuálna kultúra	⇒ Jaskynné maľby a predmety pravekého človeka—podnety z pravekého umenia; ⇒ expresívne kresby Igor Kalný; ⇒ Piet Mondrian a geometrická abstrakcia;	⇒ prostredníctvom zvolenej výtvarnej techniky (kresba, maľba, keramická tvorba, inštalácia) interpretovať podnety z pravekého umenia, abstraktného umenia a súčasného umenia; ⇒ opísať vybrané dielo land artu.
Osobnosť	⇒ tvorenie kolektívnych prác; ⇒ reflexia na kolektívnu tvorbu; ⇒ prezentácia (skupinová alebo individuálna) výtvarného produktu; ⇒ Portfólio žiaka;	⇒ dohodnúť sa na deľbe práce pri tvorbe kolektívneho výtvarného diela ; ⇒ opísať postup práce pri tvorbe Land art projektu; ⇒ opísať a zdieľať vlastné názory k stanovenej téme; ⇒ vyjadriť zmyslové vnemy z umenia; ⇒ vnímať prostredie rôznymi zmyslami a nadobudnuté skúsenosti aplikovať do vlastnej tvorby;

VÝTVARNÁ VÝCHOVA; 1.cyklus; 2. ročník

Komponent	Obsahový štandard	Výkonový štandard - Žiak vie/dokáže:
Komunikácia	⇒ prepájanie a kombinácia vyjadrovacích prvkov ⇒ symetria, rytmus, kontrast a pohyb v hudbe, v prírode, vo výtvarnom umení; ⇒ tvorba land art projektu; ⇒ tradičné a netradičné výtvarné techniky: maliarske, kresliarske postupy a nástroje, koláž, inštalácia; ⇒ grafické techniky: tlač z výšky; ⇒ priestorová tvorba a modelovanie; ⇒ tvorba jednoduchých úžitkových predmetov z hliny; ⇒ rozlišovanie digitálnych zariadenia typov digitálneho obsahu ⇒ vytvorenie vlastnej fotografie;	⇒ pri tvorivých činnostiach použiť vyjadrovacie prvky: škvrna, farba, plocha, textúra, forma; ⇒ pozná kompozičné princípy: rytmus, kontrast symetria, pohyb a vie ich uplatniť pri tvorbe; ⇒ použiť vybrané výtvarné techniky na vyjadrenie vlastných zámerov; ⇒ umiestniť zobrazované do formátu, pri tvorbe vybrať veku primerané materiály a postupy; ⇒ experimentovať s výtvarnými materiálmi a technikami ⇒ vytvoriť priestorové objekty v prírode (či okolí školy) s využívaním prírodných a ekologických materiálov; ⇒ vytvoriť 3D kompozíciu z plátok a valčekov z hliny; ⇒ vymenovať rôzne typy digitálnych zariadení, ktoré sa používajú na tvorbu digitálneho obsahu (napr. počítače, tablety, smartfóny, digitálne kamery, xerox) ; využiť pri tvorbe fotoaparát (smartfón) ;
Umenie a vizuálna kultúra	⇒ ľudová keramika—Modra, Pozdišovce, Gemer; ⇒ podnety z egyptského umenia; ⇒ porovnanie základných výtvarných vyjadrovacích prostriedkov a výtvarných technik v dielach zahraničných a slovenských umelcov: Jiří Kolář, Henri Matisse, Robert Rauschenberg, Juraj Meliš (koláž, asambláž); ⇒ vlastnosti materiálov; - recyklácia odpadového materiálu; ⇒ návšteva sakrálnej stavby— Kostol svätého Mikuláša biskupa;	⇒ tvorivo interpretovať diela a opísať podnety z umenia, tradičného ľudového umenia, online prostredia, vizuálnej kultúry; ⇒ opísať techniky ľudového remesla ; ⇒ tvorivým spôsobom uplatniť techniky ľudového remesla ; ⇒ reagovať na prírodné prostredie prostredníctvom priestorovej tvorby ; ⇒ využiť v tvorbe odpadové materiály vhodné na recykláciu ; ⇒ identifikovať pocit z umeleckého diela;
Osobnosť	⇒ tvorba kolektívneho produktu; ⇒ sebahodnotiaca reflexia; ⇒ hodnotenie tvorivého procesu spolužiaka; ⇒ portfólio žiaka;	⇒ vyjadriť zmyslové vnemy z umenia; ⇒ opísať skúsenosti z vlastnej tvorby, hodnotiť proces; ⇒ rešpektovať výtvarné postupy spolužiakov; ⇒ vyjadriť pozitívnu spätnú väzbu svojmu spolužiakovi; ⇒ porovnať zvyky a tradície vlastného prostredia s vybraným prostredím z inej kultúry ;

VÝTVARNÁ VÝCHOVA; 1.cyklus; 3. ročník

Komponent	Obsahový štandard	Výkonový štandard - Žiak vie/dokáže:
Komunikácia	⇒ tvorivá kombinácia vybraných výtvarných vyjadrovacích prvkov a kompozičných princípov; ⇒ portréty slávnych majstrov—Leonardo da Vinci, Rembrandt, Modigliani, Picasso; ⇒ tvorivé riešenie daného výtvarného problému ⇒ inšpirácia výtvarným dielom a jeho tvorivá interpretácia ⇒ xerox ako alternatívny grafický nástroj; ⇒ RNA—tvorba digitálnej maľby; ⇒ tvorba autoportrétu pomocou dostupnej digitálnej aplikácií, jednoduchá transformácia fotografie; ⇒ výtvarné laborovanie s postupmi vybraných ľudových tradičných remesiel—košíkárstvo, drotárstvo, keramika; ⇒ symboly a ich funkcia v kultúre;	⇒ použiť vybrané výtvarné vyjadrovacie prvky ako aj kompozičné princípy vo výtvarných zadaniach a vlastných zámeroch ; ⇒ použiť vybrané výtvarné techniky na vyjadrenie vlastných zámerov a tvorivo použiť rôznorodé materiály pri riešení výtvarného problému ; ⇒ Identifikovať výtvarné vyjadrovacie prvky a kompozičné princípy vo vybraných umeleckých dielach ⇒ použiť dostupné digitálne technológie pri riešení výtvarného problému; ⇒ vytvoriť jednoduché kompozície z prvkov na ploche v digitálnom prostredí ; ⇒ využiť jednoduché nástroje na premenu fotografie ; ⇒ experimentovať s rôznymi technikami a postupmi ľudových remesiel ; ⇒ porovnať artefakty rozmanitých kultúr;
Umenie a vizuálna kultúra	⇒ košíkárstvo, drotárstvo, keramika; ⇒ symboly v školskom prostredí ; ⇒ Symbol ako reklama, reklama ako symbol; ⇒ Sme v galérií—galerijná animácia, komentovaná prehliadka; ⇒ Živý obraz—interpretácia obsahu výtvarného diela; ⇒ Maľovaná hudba—experimentovanie s aplikáciou google arts and culture;	⇒ tvorivým spôsobom uplatniť techniky ľudového remesla pri tvorbe vlastného artefaktu; ⇒ tvorivo interpretovať vizuálne symboly podnety z verejného priestoru; ⇒ vytvoriť vlastné logo alebo symbol; ⇒ Opísať diela niekoľkých predstaviteľov výtvarného umenia. ⇒ Porovnať námety umeleckých diel Andyho Warhola a Roya Lichtensteina; ⇒ objavovanie a porovnanie základných výtvarných vyjadrovacích prostriedkov: čiara, škvrna, tvar, farba, plocha a kompozičných princípov: rytmus, symetria, farebný a tvarový kontrast v dielach zahraničných a slovenských umelkýň a umelcov; ⇒ Vyjadriť pocity a zážitky z návštevy výstavy, galérie, múzea, iných inštitúcií
Osobnosť	⇒ spoznávanie predmetov a prostredia prostredníctvom zra-ku, hmatu a sluchu; ⇒ symbolika farby a emócie ; ⇒ sebahodnotiaca reflexia ; ⇒ reflexia v procese tvorby; ⇒ Môj dom je môj hrad; ⇒ portfólio žiaka; tvorba výtvarného portfólia;	⇒ vyjadriť zmyslové vnemy získané z prostredia ; ⇒ vnímať prostredie rôznymi zmyslami a nadobudnuté skúsenosti aplikovať do vlastnej tvorby; vyjadriť svoje pocity pomocou symboliky farieb; ⇒ Výtvarne reagovať na emócie a pocity. ⇒ opísať postup práce pri tvorbe a skúsenosti z vlastnej tvorby; ⇒ Reflektovať vlastnú výtvarnú tvorbu. ⇒ rešpektovať pravidlá kolektívnej práce; ⇒ Počas tvorivého procesu pracovať v skupine. ⇒ tvorbou zdieľať vlastné názory, rodinné zvyky a tradície ;

Metódy a formy práce - stratégie vyučovania

Jednou zo základných otázok rozvíjania osobnosti učebnou činnosťou a zefektívňovania učenia prostredníctvom motivácie je otázka, čo a ako robiť, aby sa vonkajšie stimuly, podnety, interiorizovali, znútorňovali tak, aby sa stali súčasťou vnútorných psychických potrieb žiaka, aby sa učiteľ stal pomocníkom, organizátorom, usmerňovateľom učenia sa a rozvíjania osobnosti žiaka, a **aby prvý a základný impulz aktivity vychádzal od žiaka**.

Metódy

Brainstorming (burza dobrých nápadov) - kladie dôraz na čo najrýchlejšie zhromaždenie nápadov, námetov, informácií. Cieľom je vyprodukovať čo najviac myšlienok v minimálnom čase. Brainstorming je prínosný v začiatkových fázach preberania jednotlivých tém, keď učiteľ potrebuje v krátkom čase zistiť, aké poznatky žiaci o daných skutočnostiach majú, prípadne aké informácie im chýbajú. Získané informácie môžu byť východiskom pre ďalšiu prácu učiteľa.

Zážitkové metódy – vytváranie zážitku, emocionálne prežívanie skutočnej situácie.

Formy

Skupinové a kooperatívne vyučovanie je charakteristické rozdelením žiakov do skupín podľa rôznych hľadísk- záujmu, druhu činnosti, náročnosti úloh ap. Učiteľ vystupuje prevažne ako organizátor činností skupín a ako organizátor vecných podmienok učenia sa žiakov. Žiaci sú združení v skupinách rôznej veľkosti, v ktorých si osvojujú učivo a navzájom spolupracujú pri riešení učebných problémov (úloh). Pritom tvoria jednotku v sociálnom zmysle, majú vlastné vedenie, spoločnú činnosť a vlastnú kontrolu tejto činnosti. Obsah sa v rôznej miere prispôsobuje činnosti skupín, zachováva väčšinou predmetový systém, ale podľa potreby sa mení, ak to vyžaduje charakter práce skupiny. Rozmiestnenie žiakov pri vyučovaní zodpovedá vytváraným skupinám. Doterajšie obvyklé frontálne rozmiestnenie sa ruší.

Kooperatívne vyučovanie je skupinovým vyučovaním, v ktorom sú zdôrazňované sociálne aspekty. Nejde iba o skvalitnenie tradičných postupov a foriem školskej práce, ktoré súvisia s cieľmi týkajúcimi sa oblastí vedomostí a zručností. Do popredia sa dostávajú sociálne – komunikačné kompetencie, celoživotné pravidlá (aktívne počúvanie, dôvera, pravdivosť, úcta, maximálne osobné nasadenie – výkon), súťaživosť je nahradzovaná spolupracou. Spolupráca je pri dosahovaní cieľov najdôležitejšia. Výsledky jednotlivca sú podporované činnosťou celej skupiny a celá skupina profituje z práce svojich členov. Základnými pojmami kooperatívneho vyučovania sú – zdieľanie, spolupráca, podpora.

Učebné zdroje

BARTKO, O., FILA, R., REISTETTEROVÁ, Z.: *Výtvarná príprava*. Bratislava:SPN,1988

BARTKO, O.: *Farba a jej použitie*. Bratislava: SPN, 1980

BERTÓK, I., JANOUŠEK, I.: *Počítače a umenie*. Bratislava. SPN, 1989

CUMMING,R.: *Veľkí umelci*. Bratislava: Ikar a.s., 2003

ČARNÝ, L. a kol. : *Výtvarná výchova pre 1. ročník ZŠ* Bratislava. SPN Mladé letá 2010

ČARNÝ L. a kol. : *Výtvarná výchova pre 2. ročník ZŠ Združenie EDUCO* 2010

ČARNÝ L.a kol. : Výtvarná výchova pre 3. ročník ZŠ. Bratislava. SPN 2011
DÉMUTH, A.: Čo je farba. Bratislava: Iris, 2005
FAGAN, CH., M.: *Sedemdesiat veľkých vynálezov starovekého sveta*. Bratislava: Slovart
FIELL, CH., FIELL, P.: *Design pro 21. století*. Kolín: Taschen, 2004
FILA, R.: *Načo nám je umenie*. Bratislava: Mladé letá, 1991
GERŽOVÁ, J. a kol.: *Slovník světového a slovenského výtvarného umenia 2. polovice 20. stor.* Bratislava: Profil, 1988
GRAVES, R., D.: *Kreslíme portréty*, Bratislava: Svojtka & Co., s.r.o., 2005
JUSKO, A.: *Výtvarná výchova dnes a jej perspektívy*. Prešov: Polygraf Print, spol. s r.o., 2007
ROESELOVÁ, V.: *Linie, barva, tvar ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 2004
ROESELOVÁ, V.: *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1996
ROESELOVÁ, V.: *Řády a projekty ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1997
ROESELOVÁ, V.: *Proudy ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1999
ŠTOFKO, M.: *Metodika k novejšej koncepcii výtvarnej výchovy*. Bratislava, 2005
VANČÁT, J.: *Výtvarná výchova v dobe digitalizace*. In: *Výtvarná výchova* 3/1995-96

Hodnotenie predmetu

Výtvarná výchova na základnej škole

Hodnotenie každého predmetu je špecifické, pretože musí zohľadniť špecifický prínos predmetu k vzdelanostnému rastu a osobnostnej formácii žiaka. Špecifikom výchovy prostredníctvom výtvarných činností a výtvarného vyjadrovania je, že sa v rámci jej procesu očakáva vlastný prístup žiaka k aplikácii techník, nástrojových a koordinačných zručností, ale najmä v oblasti vytvárania svojich osobných symbolických reprezentácií skutočnosti (obrazov, objektov, priestorových riešení, akčných a procesuálnych vyjadrení svojej fantázie, predstáv a reality vonkajšieho sveta). Výtvarná výchova na ZŠ je predmet, ktorý sa nenapĺňa realizáciou požadovaného programu (edukačnej úlohy), ale v ktorých je tento program len východiskom k samostatnému (tvorivému) výtvarnému vyjadrovaniu sa žiaka. Ináč by nespĺňali svoje ťažiskové poslanie: formovať mentálne štruktúry žiaka v smere aktívnej otvorenosti voči interpretáciám a vyjadrovaniu sveta a seba, orientovať žiaka k tvorivému prístupu – či v rámci sebavyjadrovania, alebo riešenia zadaných úloh.

Hodnotenie má v prvom rade funkciu pozitívne motivovať žiaka a usmerniť jeho osobnostný vývoj. Tu musí učiteľ brať ohľad na jeho schopnosti, nadanie, ambície a vkus. Pri hodnotení žiaka má prednosť porovnávanie jeho výkonu s jeho predchádzajúcimi výkonmi a s nastavenými kritériami pre porovnávanie s výkonmi iných žiakov. Až v druhom rade je teda hodnotenie porovnaním v rámci skupiny žiakov (triedy). Toto porovnanie má mať najmä výchovný charakter. Pri zohľadnení osobitosti každého žiaka poskytuje obraz o rozvrstvení škály kvality prístupu, výkonu, poznania, schopnosti zaujať stanovisko a výsledku činnosti v porovnaní medzi jednotlivými žiakmi. Nehodnotíme teda len (alebo v prvom rade) výsledok činnosti (vytvorený artefakt), ale celý proces a prístup žiaka v rámci tohto procesu.

Kritériá hodnotenia

Učiteľ má brať ohľad na to, že výtvarný prejav súvisí s fantáziou, seaprojekciou, záujmami a intímny svetom žiaka a že toto hľadisko sa bude prejavovať aj v jeho riešení výtvarných úloh iniciovaných učiteľom. Preto sa pri hodnotení musí vyvarovať paušálnych súdov a šablónovitých kritérií, ktoré by sa mohli necitlivo dotknúť osobnostného zamerania žiaka. Uprednostňujeme osobný, diferencovaný prístup. Predložené kritériá sú orientačné, učiteľovi poskytujú štruktúru analýzy jednotlivých hľadísk uplatniteľných na činnosť žiaka v rámci výtvarnej výchovy. Výsledok výtvarných činností (artefakt) nie je jediným predmetom hodnotenia, ale učiteľ zvažuje všetky nižšie vymenované kritériá. Výsledok výtvarnej činnosti je síce dôležitý, u žiaka naň vzniká obyčajne citová väzba – spokojnosť dieťaťa s vlastným výkonom, čo ho následne motivuje pre ďalšiu výtvarnú prácu a udržiava jeho záujem o sebaujadravovanie. Je teda potrebné, aby učiteľ k nemu zaujímal stanovisko. Okrem neho treba hodnotiť, a niekedy aj uprednostniť, proces výtvarných činností, pretože práve v rámci tohto procesu dochádza k formácii osobnosti žiaka a k získavaniu kompetencií – k napĺňaniu cieľov výtvarnej výchovy.

Kritériá hodnotenia sú vypracované v súlade s ročníkovými kompetenciami a je upravená verzia potrebné, aby učiteľ pri hodnotení mal tieto kompetencie a ich postupné dosahovanie na zreteli.

Učiteľ u žiaka hodnotí, primerane veku:

- a) **priebeh vytvárania postojov:** - prístup k činnostiam z hľadiska tvorivosti, t. j. uplatnenie vlastných inovatívnych nápadov a vlastného zamerania pri realizácii edukačnej úlohy, - otvorenosť voči experimentovaniu, skúšanie iných, svojských riešení, - cieľavedomosť riešení, - záujem o činnosti v rámci edukačných úloh a prípravy pomôcok, - schopnosť spolupracovať, - schopnosť zaujímať stanoviská k výsledkom svojej práce a práce spolužiakov;
- b) **priebeh získavania zručností a spôsobilostí:** - technické zručnosti (ovládanie požadovaných nástrojov, materiálov a technických operácií s nimi), - formálne zručnosti (vyjadrovanie sa prostredníctvom výtvarného jazyka), - mentálne spôsobilosti na úrovni rozvoja vnímania a prežívania,
- mentálne spôsobilosti na úrovni rozvoja predstavivosti a fantázie, - mentálne spôsobilosti na úrovni myslenia (vlastné témy, koncepcie, návrhy; schopnosť analyzovať a syntetizovať, pomenovať procesy, interpretovať zážitky);
- c) **priebeh získavania vedomostí:** - znalosti oblastí vizuálnej kultúry a výtvarného umenia súvisiacich s preberanými edukačnými úlohami, - pochopenie výtvarného diela a schopnosť interpretovať ho, - znalosť materiálov, techník, médií a procesov ich používania;
- d) **schopnosť realizácie výsledného artefaktu .**

HODNOTENIE PREDMETU Predmet výtvarná výchova budeme hodnotiť známku.